

Добре бачити - вміти фіксувати перший і другий план, найважливіший елемент малюнка (рисунок і тло), розпізнавати і запам'ятовувати побачене (*Що ти дивишся? Що ти бачиш? Що ти пам'ятаєш?*).

Не завжди вдається побачити весь предмет. Мозок доповнює недоліки реальності і створює образ на основі раніше набутих знань, переживань та емоцій (сприйняття через рожеві окуляри). Мозок будує образ на основі різних елементів, саме тому так легко обдурити зір. Оптичні ілюзії дають масу сюрпризів і супроводжуються значними емоціями. Найвідоміші оптичні ілюзії – це ілюзія Міллера-Лайєра щодо довжини секцій та Еренштайна та Герінга щодо сприйняття фігур, побачених на тлі інших фігур.

Список використаної літератури:

1. Blakemore, C., Cooper, G. (1970). *Development of the Brain depends on Visual Environment*, *Nature* vol. 228, str. 477.
2. Eagleman, D. (2012). *Mózg incognito*, Grupa Wydawnicza PWN, Warszawa
3. Chancellor, D., Avison, B. (2009). *Ciekawe dlaczego widzimy, słyszemy, czujemy?*, Wydawnictwo Olesiejuk, Ożarów Mazowiecki
4. Gold, S., (1997). *If Kids Just Came with Instruction Sheets*, Fern Ridge Press, Eugene (OR)
5. Vasta, R., Haith, M., Miller., S. (1995). *Psychologia dziecka*, WSiP, Warszawa
6. Zimmer, C. (2012). *Our Strange, Important, Subconscious Light Detectors*, *Discover Magazine*, Jan.-Feb. zgodnie z: <http://discovermagazine.com>

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОBOB'ЯЗKOBA СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ УДК 159.92:37.015.3

Астахов Володимир Михайлович

доктор медичних наук, професор,

завідувач кафедри акушерства та гінекології

Донецького національного медичного університету МОЗ України

Актуальність дослідження. Підготовка висококваліфікованого лікаря, який відповідає вимогам сьогодення та здатний виконувати свою фахову діяльність на відповідному рівні є особливо актуальним та практично значущим завданням на фоні освітніх та медичних реформ, які мають місце в Україні. Лікарська діяльність характеризується наявністю різноманітних складних професійних ситуацій, що вимагає не тільки надання швидкої кваліфікованої медичної допомоги, але й супроводжується вибором оптимального способу спілкування та взаємодії як з колегами, так і пацієнтами та їх рідними. Ефективне професійне спілкування не можливо без суттєвого підвищення рівня загальної та психологічної культури, для забезпечення зворотної реакції, вдалого обміну інформацією та продуктивності роботи в цілому. Тому особливої значущості набуває сформованість у лікарів високого рівня комунікативної компетентності, оскільки оволодіння мистецтвом спілкування виступає *по-перше*, необхідною умовою успішного впливу на особистість пацієнта, *по-друге*, одним із засобів профілактики та лікування різних захворювань, *по-третьє*, підґрунтям ефективної групової роботи під час виконання професійних завдань.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми комунікативної компетентності висвітлюються у роботах К. О. Альбуханової-Славської, Г. М. Андрєєвої, О. О. Бодальова, Л. П. Буєвої, О. М. Леонтьєва, М. С. Кагана, С. Д. Максименка, Б. Д. Паригіна та ін.

Мета наукової публікації – розкрити роль формування комунікативної компетентності у професійному становленні майбутніх лікарів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будучи складним багатоаспектним утворенням, комунікативна компетентність інтегрує цілу низку ієрархічно підпорядкованих компетентностей: *інформаційну компетентність*, що виявляється у чіткій комунікації та правильній передачі та відтворенні різного роду інформації; *мовленнєву компетентність*, що включає сформовану культуру мови, багатий словниковий запас, правильність, виразність й естетичність мовлення; *компетентність соціальної взаємодії*, що пов'язана не

тільки із здатністю встановлювати контакти з іншими людьми, але й вмінням конструктивно вирішувати конфлікти, злагоджено взаємодіяти з іншими людьми при вирішенні різного роду завдань; *компетентність у сприйманні та розумінні іншої людини*, що передбачає розвинені рефлексійні та емпатійні здібності (Астахов, В. М., Бацилева, О. В., Пузь, І. В., 2019).

Враховуючи особливості лікарської діяльності, комунікативну компетентність лікаря можна розглядати як сукупність когнітивних, емоційних і поведінкових особливостей особистості, що базується на вмінні продуктивно спілкуватися із всіма учасниками лікувально-профілактичного процесу, будуючи конструктивні відносини та уникаючи конфліктних ситуацій. Комунікативна компетентність передбачає наявність у лікаря низки комунікативних вмінь: 1) встановлювати та підтримувати бесіду; 2) будувати висловлювання в різних стилях мовлення; 3) переконувати співрозмовника; 4) здійснювати професійну комунікацію, використовуючи відповідні вербальні та невербальні засоби. При цьому, важливими психологічними характеристиками, що забезпечують комунікативну компетентність лікаря є емоційна стабільність; відсутність імпульсивності, надмірної емоційної експресивності; позитивний емоційний фон; контроль емоційних реакцій та поведінки в цілому (Пузь, І. В., Шевченко, О. М., 2018).

При підготовці майбутнього лікаря всім учасникам педагогічного процесу варто пам'ятати, що недостатньо сформований рівень комунікативної компетентності виступає підґрунтям для виникнення різноманітних проблем у роботі лікаря, а саме неефективного спілкування у діаді лікар-пацієнт, ускладнення взаємодії з колегами та роботи у команді, надмірного емоційного вигорання і, як результат – зниження якості надання медичної допомоги. Виходячи з вищевикладеного стає зрозумілим, що формування відповідного рівня комунікативної компетентності є необхідною складовою навчального процесу у закладах вищої медичної освіти. На нашу думку, найбільш ефективним інструментом в реалізації такого завдання є проведення соціально-психологічного тренінгу, у ході якого відбувається активне опанування

учасниками принципів, правил та способів ефективної комунікації, шляхом проведення низки ділових ігор, рішення ситуаційних завдань, виконання тренінгових вправ.

Висновки. Професійна комунікативна компетентність лікаря є показником сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури та є необхідною складовою якісної професійної підготовки студентів під час навчання. Соціально-психологічний тренінг з підвищення рівня комунікативної компетентності має стати обов'язковою складовою, як під час підготовки майбутнього фахівця, так і під час підвищення кваліфікації в процесі неперервної освіти лікаря, оскільки позитивно впливає на їх як професійне, так і особистісне становлення.

Перспектива подальших досліджень полягає у подальшому вдосконаленні та широкому впровадженні в освітній процес підготовки лікарів соціально-психологічного тренінгу, метою якого є формування навичок ефективного спілкування та взаємодії, спрямованих на підвищення якості підготовки майбутнього фахівця та надання медичної допомоги населенню.

Список використаної літератури:

1. Астахов, В. М., Бацилева, О. В., Пузь, І. В. (2019). Роль комунікативної компетентності у професійній діяльності лікарі. *Медична стимуляція – погляд у майбутнє (впровадження інноваційних технологій у Вищу Медичну Освіту України)*, Матеріали міжнародної конференції. Вінниця: ВНМУ імені М. І. Пирогова. С.5-6.
2. Пузь, І. В., Шевченко, О. М. (2018). Значення комунікативної компетентності у професійному становленні майбутніх психологів. *Психологічний часопис*. №4(14). С. 149-164.